

Bezweet kwam hij aan bij Kastanjehove. Het verpleeghuis lag naast een woonwijk met woningen die tien jaar geleden nieuwbouw waren. Verschillende kinderen die daar met hun ouders gingen wonen, kwamen bij Thomas op de basisschool. De huizen waren wel oké maar in de wijk was geen zak te doen. Hij kwam er nu nooit meer. De meeste ouders waren ook al gescheiden en woonden ergens anders. Over de toen nog lichtgele bakstenen lag nu een grijzig waas. Wel toepasselijk, vond hij.

De gevelstenen van het verpleeghuis waren van zichzelf al grijs, waardoor het vuil niet zo opviel. Verspreid over het gebouw zat hier en daar een knalgele of koningsblauwe gevelplaat, alsof de architect na de bouw toch wat kleur wilde toevoegen en op het idee was gebracht door een kleinkind met legoblokken.

Direct langs de gevel van het verpleeghuis lag een strookje gras. Langs het gras stonden haagjes met schijnhulst: van die onverwoestbare planten met stekelige bladeren die het hele jaar groen bleven. Er was in de wijde omtrek geen kastanjeboom te bekennen.

Hij sprong van zijn fiets en veegde de druppels van zijn voorhoofd. Waarom wilde zijn moeder niet eventjes meebetalen aan een scooter? Ze had vroeger altijd al commentaar gehad dat hij 's avonds douchte in plaats van 's ochtends, zodat hij minder vroeg op hoefde, maar als hij zo'n eind moest fietsen kon hij toch meteen weer opnieuw onder de douche. Hij deed zijn fiets op slot, checkte zijn oksels ('Je stinkt!' riep Anoeek meedogenloos als hij 's ochtends te lui was geweest om een schoon T-shirt te pakken. Het kwam haar bij zijn moeder op eeuwige roem te staan) en liep naar de ingang van het gebouw. Jammer dan. Als ze vonden dat hij stonk, stuurden ze hem maar weer naar huis.

Zijn begeleider op school had voor de zomervakantie gezegd: 'Thomas, je volgende stage is bij verpleeghuis Kastanjehove, maar er zijn best wat leerlingen met wie het niet goed ging daar. Niet alle

collega's in dat huis zijn even aardig en er is van alles gaande. Ga het maar proberen. Je kan altijd aan de bel trekken.' Enfin, hij zou wel zien. Hij had geen zin zich gek te laten maken.

Vlak voor hij bij het gebouw was, draaide hij zich om en ging terug naar zijn fiets. Brood en papieren! Hij pakte ze uit het kratje.

Boven de automatische toegangsdeuren was een halfmond af-dakje. Thomas liep een oude man tegemoet die eronder zat te roken op de rollator die hij daar had geparkeerd. De man droeg een brui-nige, gestreepte kamerjas. De pijpen van zijn pyjamabroek kwamen eronderuit. Zijn blote voeten staken in pantoffels. Hij droeg een grijze pet, net als Thomas' opa. Zo een met visgraatmotief. Zijn oren staken er jolig onderuit, alsof ze in waren voor een feestje.

'Goedemorgen,' zei Thomas.

'Niet voor jou, denk ik,' zei de man.

Thomas grijsde. Grappige man, dacht hij. 'Hoe bedoelt u?'

'U? U heet iedereen, ik heet Johannes. Als je braaf genoeg bent, mag je me Joop noemen.' Joop nam de sigaret tussen zijn lippen en stak zijn hand uit.

Thomas gaf hem een hand. 'Thomas.'

Joop trok aan zijn sigaret en ademde hoestend uit. 'Hè, niks fijner dan een ochtendhoest,' zei hij tussen het rochelen door. Hij hield Thomas' hand even vast opdat hij niet wegliep. 'Jij had moeite met opstaan, of niet dan?'

'Hoe weet u dat?'

'Ik zie een leuke, gezonde jongen. Het zou raar zijn als je gisteravond op tijd op bed lag, of niet dan?'

Thomas haalde lachend zijn schouders op.

Joop wees naar Thomas' haar. 'Vinden de meiden dat nou wat? Dat scheren en zo'n stuk haar boven op je hoofd, net zo'n langharige cavia, niet dan? Vroeger moesten ze er niks van hebben: mannen met een kleurtje in hun haar. Nu dopen al die jongens hun kop in de bleek of in de kleurverf. Jullie willen zeker op die voetballers lijken, of wat?'

Anoek ging er graag met haar vingers doorheen. *Niet zoveel gel gebruiken dan kan ik niet meer kroelen.* Een lief protest.

‘Vindt u het niet mooi?’

‘Wat zei ik nou over “u”? Ach jongen, je moet doen wat je wil in het leven, laat je door een ander niks voorschrijven. Als jij het mooi vindt is het mooi genoeg.’

Bizar. Zulke dingen kon zijn opa precies zo zeggen. Alsof hij inderdaad was opgestaan uit zijn graf om hier eventjes in een andere gedaante bij de ingang te gaan zitten. Als steun. Thomas wreef in zijn handen. Het was fris zo vroeg in de ochtend maar Joop leek er ondanks zijn ochtendkleding geen last van te hebben. Hij moest nu echt naar binnen al had hij graag een beetje naast deze man tegen de muur geleund om voor zich uit te staren en naar zijn onliners te luisteren, maar hij had geen zin om meteen gezeur te krijgen over te laat komen.

Joop wees naar de voordeur. ‘Toe maar, jongen. En laat je niet op je kop zitten door al die vrouwen: je moet allinig de engelen en de duveltjes uit elkaar houden.’

‘Is goed,’ zei Thomas. Hij had geen idee wat Joop bedoelde.

Bij de receptie stond een oudere mevrouw met de receptioniste te praten. Thomas checkte zijn telefoon. Hij moest zich melden bij ene Maartje. Ongeduldig keek hij om zich heen. Het zag eruit alsof het wel even ging duren daar aan de balie. Hij had geen telefoonnummer van Maartje. Althans, hij had het niet in zijn telefoon gezet.

Hij voelde een hand op zijn schouder en draaide zich om.

‘Ben jij toevallig Thomas?’ vroeg een kleine slanke vrouw met blond, kort krulhaar. Ze was ongeveer net zo oud als zijn moeder.

‘Ja.’

Ze keek hem rustig aan zonder iets te zeggen. Ze deed hem denken aan een vriendin van zijn moeder. Die deed iets met coaching of psychologie of zoiets. Van die mensen die door je heen keken. Of deden alsof.

Eindelijk stak ze haar hand uit: 'Maartje. Jij bent de nieuwe stagiair. Hoe voel je je?'

Hoe voel je je? Wat ging hij daarop zeggen? 'Prima.'

'Fijn! Loop maar met me mee.' Ze wachtte niet af en liep met korte snelle passen langs de receptie naar de trap. Ze keek even over haar schouder. 'Tweede verdieping, red je dat?'

5

Boven ging ze hem voor met kordate pas. Midden in de hal bleef ze staan. Ze spreidde haar armen uit als een stewardess.

'Onze afdeling is verdeeld over twee vleugels van het gebouw. Links en rechts. Ik zal je de rechtervleugel later laten zien. We lopen nu snel even door de linkervleugel voor we naar de overdracht gaan, dan heb je een beetje een indruk. Anders val je ook zo koud binnen. Kom maar.'

Ze ging hem voor door de linkerklapdeuren.

'Vind je het spannend?'

'Mwoah.'

'We gaan je heel rustig inwerken, hoor. En als je vragen hebt kun je die altijd stellen.' Maartje dirigeerde hem snel langs het kantoor-tje, waaruit veel stemmen klonken. 'Hier gaan we straks weer heen, we hebben met de ochtendienst een korte overdracht uit de nacht. Wij samen zullen zo aan deze kant van de afdeling beginnen met de zorglooproute.'

Thomas liep over het eigele linoleum achter haar aan. De muren waren een paar tinten donkerder geel geschilderd.

'Hier is de huiskamer. Daar zit nu nog niemand. Bewoners zijn nog op hun kamer. Links en rechts zie je de kamers van bewoners. Daar gaan we zo aan de slag. Goed?'

Thomas knikte.

'Mooi, dan lopen we weer terug naar het kantoor. Daar zijn we

bezig de zorglooptrouwen te verdelen,' zei Maartje terwijl ze Thomas voorging.

Uit de deur van het kantoor kwam een lange vrouw met halflang grijzend haar. Ze keek op de papieren in haar hand en zette de bril in haar haren voor ze Thomas aankeek.

'Zo. Daar ben je dan,' zei ze.

Thomas voelde een hand op zijn schouder. Weer Maartje.

'Dit is Marianne,' zei ze. 'Wij zijn samen jouw begeleiders.'

Hij probeerde onder Maartjes warme hand vandaan te komen maar die dirigeerde hem vastbesloten richting Marianne. Hij stak zijn hand ruim voor zich uit en zei zijn naam.

Marianne schudde zijn hand en keek hem doordringend aan.

'Eén dag in de week zijn Maartje en ik allebei in huis, dat is vandaag: de woensdag, vandaar dat we wilden dat je vandaag begon. Als je dienst om zeven uur begint verwachten we wel dat je wat eerder bent. Niet dat je pas om kwart over zeven binnen komt wandelen.'

'Sorry,' zei hij. 'Ik kon het niet vinden.'

Marianne trok haar wenkbrauwen op. Haar bril verschoof een stukje naar achteren in haar haar.

'Ben je niet van hier dan?'

'Jawel,' antwoordde Thomas. Pfff, daar begon het gezeur al. 'Ik dacht dat het ergens anders was.'

'Je dacht dat het ergens anders was. Hm. Heb je je stagepapieren ingevuld?'

Uit de toon van haar stem maakte hij op dat ze al dacht dat het niet zo was. Lekker bevooroordeeld weer. Net als alle docenten op de middelbare school. Wat je ook deed, je was bij voorbaat al verdacht, dus het maakte ook geen bal uit of je je best deed of niet.

'Nee,' zei hij. 'Daar heb ik nog geen tijd voor gehad.' Hij liet de papieren zien. 'Ik heb ze wel bij me.'

Hij volgde Mariannes blik op de papieren en zag de kringen van de vuile bekers die er de afgelopen dagen op hadden gestaan.

‘Ik hoop dat je bij de bewoners wat meer volume gebruikt, want die gaan je niet verstaan als je zo binnensmonds praat,’ zei Marianne.

Ze draaide zich om en deed de deur van het kantoor open. Ze zette een stap opzij en maakte een gebaar alsof ze het verkeer op een groot kruispunt dirigeerde.

‘Ga maar snel naar binnen, dan kunnen we kijken met wie je mee kan lopen. Vul in je pauze de papieren alsnog in, dan kun je eind van je dienst naar de vierde om ze in te leveren.’

‘Daar zit p&o,’ zei Maartje. Ze legde haar hand weer op zijn rug en begeleidde hem naar binnen.

‘En Mickey Mouse,’ mompelde Marianne. Ze volgde Thomas en Maartje op de voet en sloot de deur van het kantoor.

6

Het kantoor was te klein. De geur van koffie, deodorant en zweet drong zich aan Thomas op. Een paar collega’s konden zitten aan de tafels die in het midden stonden. Andere collega’s stonden eromheen of leunden tegen de kastenwand. Tegen de andere muur stond een bureautje met twee computers. Twee collega’s zaten erachter te werken, een derde stond met papieren in de hand te wachten tot een van de twee klaar was.

Thomas en Maartje namen een staanplaats in tegen de kastenwand.

Geen enkele man, zag hij. Bij de vorige stages moest hij ze ook met een lampje zoeken. ‘Lekker toch!’ riepen zijn vrienden steeds. ‘Je hebt ze voor het uitzoeken!’ Anoek werd daar altijd pissig om. *Hoezo? Hij heeft mij al!* Een nieuwe vriendin zou hij hier niet vinden. De gemiddelde leeftijd lag ruim boven de zijne.

Er werd druk gepraat.

‘Maar hoezo wordt die mevrouw bij ons op de tweede geplaatst

en niet bij jullie op de derde?’ vroeg een van de collega’s die aan tafel zaten.

Thomas schatte haar begin vijftig. Ze had kort, roodgeverfd haar en hield een zakdoek in haar hand, waarmee ze af en toe langs haar gezicht en in haar nek veegde. Haar vraag riep een golf van reacties op. Iedereen praatte door elkaar heen.

Maartje legde een hand op zijn arm en leunde richting Thomas: ‘We starten hier elke ochtend met allebei de vleugels van de tweede en de derde verdieping samen. Dan nemen we de bijzonderheden door uit de overdracht van de nacht en de voorgaande dag, want de meesten van ons werken niet alle dagen. De derde is een gesloten afdeling met PG-bewoners. De tweede is voornamelijk voor bewoners die somatische zorg nodig hebben en voor bewoners met lichte PG-problematiek, dat is ook zo op de eerste. De begane grond is alleen somatisch. Stel gerust vragen als je wil. Je mag gewoon nog leren.’

Marianne keek afkeurend naar Maartjes gefluister.

‘Ik snap je vraag wel, Anja, maar mevrouw heeft altijd zelfstandig gewoond. Nu heeft ze een operatie gehad en heeft ze wat meer last van haar dementie, maar dat hoeft niet zo te blijven. De derde past gewoon nog niet bij haar,’ zei een van de collega’s tegen de vrouw met het rode haar, die dus blijkbaar Anja heette.

‘Je weet nooit zeker of het nog beter wordt!’ zei Anja. ‘We zien vaak genoeg dat die terugval blijvend is. Straks plaatsens we haar hier en moet ze toch naar de derde. Moet ze twee keer wennen. En mevrouw is ook nog eens niet van hier. Ik zie het al voor me: die gaat straks lopen dwalen. En dan? We hebben geen mensen om steeds op haar te letten.’

‘Ze heeft hier vroeger vlakbij gewoond, dat is belangrijk, want straks weet ze juist nog het meest van vroeger en niet meer waar ze later woonde. En haar zus zou vaak langskomen zei ze.’

‘En Joop wil zich vast ook wel over haar ontfermen!’

Het was de collega naast Anja die het lachend in de groep gooi-

de. Ze had kort donker haar met voor op haar hoofd een kuifje en haar ogen lachten, net als die van Joop. Haar uitroep zorgde voor veel hilariteit.

Ook Anja moest lachen. 'Ja, ja, dat is ons Joop wel toevertrouwd.' Ze stond op. 'Nou, genoeg gepraat, er wordt op ons gewacht. Iedereen heeft 'r looproute?'

'Dit is Thomas,' zei Maartje boven het rumoer uit. 'Hij is stagiair en is vandaag begonnen.'

Het klonk 'hi' en 'hoi' terwijl de collega's het kantoor uit gingen. Terwijl ze passeerden hoorde Thomas iemand zeggen: 'Snel weg hier, ik moet er geen leerling bij hebben. Het is zo al druk zat. Vorige week zaten we ook al de hele tijd met flexers die alles nog vragen.'

Maartje keek de collega's na. 'Goed. Je loopt dus fijn met mij mee vanochtend, dan kun je nog wennen.' Ze pakte de laatste zorglooproute van tafel en gaf Thomas de bijbehorende adl-lijsten. 'Hier staat alles op over wat er bij de bewoners moet gebeuren. Ze liggen ook bij bewoners op de kamer, maar ik heb ze er nu maar extra bij gedaan. Collega's vergeten ze nog weleens te lezen, omdat ze denken: ik weet wel wat er moet gebeuren. Ik wil stagiairs meegeven dat je ze toch elke dag opnieuw bekijkt. Er kan altijd wat zijn veranderd. Het is ook de bedoeling dat je dingen noteert als die je opvallen bij een bewoner of als de bewoner iets anders wil of nodig heeft, zodat collega's daar rekening mee houden. Goed?'

Thomas pakte de papieren aan en knikte. Dat wist hij allemaal al van school en zijn vorige stage. Hij bladerde door de adl-lijsten. 'Ga ik deze bewoners verzorgen?'

Maartje schudde beslist haar hoofd. 'Nee, je loopt eerst een tijdje mee. Dan kijk je mee met mij, met Marianne of met een van de collega's.'

Thomas liet zijn hand met de papieren langs zijn lichaam vallen. Vermoeid liep hij achter Maartje aan. Meekijken. Daar had hij echt geen zin in. Bij zijn vorige stage was hij al regelmatig zelfstandig bezig geweest. Zeker bij de thuiszorgwerkzaamheden die hij de

laatste weken mocht doen. Er werd minder op zijn vingers gekeken dan bij de intramurale stage die hij als eerste had. Dat begon nu dus weer helemaal opnieuw.

‘Zin in?’ vroeg Maartje monter.

‘Jazeker.’

7

‘Kijk, ik leg hier dan alvast een paar handdoeken en een badjas want het wordt zo snel koud als de kraan uitgaat, hè mevrouw Rosa?’

Maartje wees op de wastafel naar het stapeltje handdoeken, twee washandjes en de badjas aan een kledinghanger die ze aan de badkamerdeur had gehangen. Shampoo, doucheschuim en een badborstel lagen in de wastafel, binnen handbereik.

‘Het is een beetje woekeren met de ruimte, maar we redden ons wel. Toch, mevrouw Rosa?’

‘Ja hoor,’ zei mevrouw.

Maartje draaide zich om naar Thomas, terwijl ze zichzelf een plastic schort omdeed. ‘Sorry, ik wilde je graag mee laten kijken, maar er is zo weinig ruimte, ik denk niet dat je er wat mee opschiet. Ik hoop niet dat je het erg vindt.’

‘Ik heb bij mijn vorige stage in de thuiszorg ook al mensen gedoucht,’ zei Thomas.

‘Dat is mooi,’ zei Maartje. ‘We willen hier altijd wel graag dat leerlingen eerst even meekijken voor ze zelfstandig aan de slag gaan. Je komt tenslotte om te leren en je steekt altijd wat van op en elke bewoner is anders. Maar ja, het is hier zo krap. Ik zal straks wel even uitleggen wat ik heb gedaan, goed? Dan kun je nu misschien een beetje opruimen. Mevrouw heeft een eigen koelkastje. Sommige bewoners hebben een koelkastje en een magnetron. Meestal omdat de familie het een prettig idee vindt dat hun vader of moeder nog zelf wat kan beslissen over het eten als ze dat willen. De koel-

kast kijken we altijd even na: of er geen dingen over de datum in staan. En alle verpakkingen die open zijn: als het goed is hebben de collega's er de datum op gezet waarop het product geopend is. Anders moeten we daar ook even goed naar kijken.'

Thomas knikte en onderdrukte een zucht. Al die lijstjes en die administratie. Hij was er al aardig wat uurtjes mee kwijt geweest. Stom en saai werk, vond hij. Raar eigenlijk dat zijn moeder het al zo lang uithield in de zorg.

'Neem me niet kwalijk, mevrouw Rosa, ik zal u niet langer laten wachten. Ik moest even mijn collega op weg helpen.'

'Geeft niets,' klonk het uit de badkamer. 'Iedereen heeft het ooit moeten leren, toch.'

'Zo is dat, mevrouw Rosa.'

Thomas draaide zich om naar de kamer van mevrouw Rosa. Hij ging met zijn hand naar zijn broekzak. Vergeefs. Hij had zijn telefoon in een kluisje moeten leggen vanochtend.

Het raam van de kamer van mevrouw keek uit op het kleine winkelcentrum dat achter het verpleeghuis lag. Dichte rolluiken. Nog geen leven.

Tegen een van de muren in de kamer stond een eenpersoonsbed.

Hij las de adl-lijst. De lakens hoefden niet verschoond te worden vandaag. Hij nam de deken af, zoals hij had geleerd, en maakte het bed weer netjes op. Naast de deur hing een dispenser voor handalcohol. Hij reinigde zijn handen terwijl hij rondkeek.

Er stond een ouderwetse fauteuil. De groene, fluweelachtige bekleding had slijtplekken op de zitting en op de armleuningen. Op een tafeltje naast de stoel lagen puzzelboekjes en de leesbril van mevrouw. Tegen de zijkant van de stoel stond een schootdienblad. Hij kon de verleiding niet weerstaan en ging even in de fauteuil zitten. Echt een omastoele. Als kind mocht hij vaak in oma's stoel zitten als het koud was, met een dekentje over zijn benen, vlak bij de gaskachel. Bij de gedachte alleen al zou hij zo kunnen slapen. Hij legde zijn hoofd tegen de rugleuning. Tegenover de stoel ston-

den op een klein dressoir een televisie, fotolijstjes en een magnetron. Naast het dressoir stond een kleine koelkast, een zoals hij met vrienden mee had genomen naar de camping die ze onveilig hadden gemaakt na hun eindexamen middelbare school. Het waren veertien dagen niemandsland met vrienden. De schooljaren waren dan wel verplicht, taai en saai geweest, ze hadden in ieder geval een doel gehad. Op de camping vergaten ze twee weken dat ze alle vier geen flauw idee hadden wat ze moesten gaan doen nu ze van school waren. Zijn moeder wilde – net als de ouders van zijn vrienden – dat hij een opleiding koos. Tegen zijn opa vertelde hij eerlijk dat hij niet wist wat hij met zijn leven moest. *Elke jongen wil in zijn hart een held zijn, Toto*, zei zijn opa. *We worden niet allemaal brandweerman of politieagent of straaljagerpilot. En dat hoeft ook niet. Er zijn meer helden. Je moet ze alleen leren zien. Jij komt er wel.*

‘Is het water te koud, mevrouw Rosa, nee toch?’

Thomas kwam snel overeind, liep naar de koelkast en deed voor de vorm het deurtje open en dicht. Hij zag Maartje in de kleine badkamer manoeuvreren om zichzelf een beetje droog te houden terwijl ze mevrouw hielp met douchen. Vlokjes schuim spoelden langzaam over de schouders van mevrouw Rosa en over de rand van de douchestoel waar ze op zat. Hij draaide zich af.

Serius? Waarom? Omdat je moeder dat ook doet, of wat? schreef Bram toen hij hem voor het eerst appte dat hij een opleiding in de zorg ging doen.

Hij had bewust gekozen om het eerst te appen, dat was makkelijker dan live. *Ja man, ik moet toch wat doen. Als het niks is dan kap ik wel weer. Dan ben ik in ieder geval van het gezeur van m'n moeder af.*

O, ok. Wat ga je dan doen? Bejaarden wassen? 😊😊

Thomas stuurde wat grijnzende emoticons terug. Hij had er verder niet zo over nagedacht. Later kreeg hij nog een stroom appjes uit zijn vriendengroep met een link naar ‘daten met rijpere vrouwen’: *yo bro, mss wat voor jou?*

Hij vertelde niet zoveel over zijn opleiding en na een tijdje hiel-

den zijn vrienden wel op met de grappen. Hij had in het begin ook nog niet zoveel met lichamelijke verzorging te maken. Maar een paar weken voor de zomervakantie was het zover. In zijn eentje zou hij een oudere mevrouw verzorgen, mevrouw Koelewijn. In de thuiszorg, waar hij alleen mocht werken. Dat was tot nu toe de beste tijd van zijn opleidingsperiode geweest. Hij kon zijn eigen keuzes maken en bepaalde zijn eigen tempo. Als hij commentaar kreeg dat hij ergens te lang was gebleven kon hij zich er altijd op beroepen dat hij nu eenmaal nog leerling was.

Mevrouw Koelewijn was een stevige mevrouw, bijna net zo groot als hijzelf, die een paar uur in de week thuiszorg kreeg, omdat ze versleten knieën had.

‘De fysio vindt dat ik meer moet lopen, want ik word almaar stijver,’ vertelde ze. ‘Hij heeft wel gelijk, want als ik lig of zit kom ik haast niet meer overeind. Dan ga ik in het ergste geval op m’n achterwerk het huis door, net als m’n kleinkind, da’s ook zo’n billenschuiver. Een mens moet toch wat. Maar ja, ik heb spieren van niks. Ik heb ook nooit aan sport of zo gedaan. Ik vind sport leuk hoor, daar niet van, ik kan er uren naar kijken!’ Haar lach schalde door de woning.

Terwijl zij praatte probeerde Thomas te bedenken hoe hij haar fatsoenlijk naar de doucheruimte kon krijgen. *Fijn, een man!* hadden zijn thuiszorgcollega’s gezegd en hij had mevrouw Koelewijn op zijn lijstje gekregen. Lekker geëmancipeerd. Zo gespierd was hij nou ook weer niet en in de sportschool had hij al net zo weinig zin als mevrouw Koelewijn in de oefeningen van de fysio.

Bij de voordeur buiten gehoorsafstand van mevrouw Koelewijn belde hij met zijn stagebegeleidster. ‘Nu komt het erop aan dat je doet wat je hebt geleerd, Thomas. Gewoon rustig stap voor stap, dan kom je er wel.’

Hier kwam hij geen steek verder mee. Zoals hij het had geleerd? Dat oefenen met klasgenoten was vooral gênant gedoe en wat er verder in de boekjes stond daar klopte in de huizen van bewoners

ook vaak geen hout van, want dan had mevrouw Koelewijn minstens mobiliteitsklasse C. En er was toch echt nergens een actieve tillift of stalift in haar huisje te vinden.

‘Hoe krijgen mijn collega’s u meestal overeind om onder de douche te gaan?’ vroeg Thomas aan mevrouw Koelewijn, die nog steeds goedgehumeurd op bed zat.

‘Met een beetje acrobatieken, jongen,’ zei mevrouw lachend en ze wenkte hem. ‘Kijk, jij pakt mijn polsen zo, en ik de jouwe en dan hang je achterover tot ik overeind sta. ’t Is wel efkes oppassen dat je niet te lang achteroverhangt, hè jongen, want dan liggen we over mekaar heen en probeer dat maar ’s uit te leggen als de buurvrouw op ’t lawaai afkomt!’

Mevrouw had zo’n goeie zin dat Thomas er wel om moest lachen. Tegelijkertijd maakte hij zich ook zorgen of het wel goed zou komen. Hij zag er niet naar uit om een blessure op te lopen en dan tegegen zijn vrienden te moeten vertellen waar het door kwam.

‘Als je ’t niet durft, dan schuif ik wel over de grond, hoor jongen, geeft niks. ’t Is al prachtig dat ik efkes kan douchen.’

Dat was toch zijn eer te na. Hij zou mevrouw niet over haar billen naar de douche laten schuiven. Ze kon zijn oma wel zijn. Hij zette de rollator van mevrouw klaar naast het bed. Hij pakte haar polsen zoals ze had uitgelegd en na twee pogingen (‘Hangen, jongen, hán-gen!’) kwam mevrouw overeind en stonden ze allebei uit te hijgen van de inspanning.

‘Zo. Efkes zo staan en verder niks, jongen,’ zei mevrouw. Terwijl ze op adem kwam, keek ze Thomas aan. ‘Jij kan zo ook wel een douche gebruiken!’

Nadat ze het sein had gegeven dat het kon, liep mevrouw achter de rollator naar de douche. Thomas zag dat ze pijn had maar ze liet zich niet kennen.

In de doucheruimte deed hij de steunen omlaag van de aan de muur gemonteerde douchestoel. Mevrouw liet zich voorzichtig zakken.

En toen zat ze daar. In haar nachtjapon. Ze zou zich met zijn hulp gaan uitkleden. Het zou de eerste keer zijn dat hij een oude mevrouw naakt zou zien. Hij was negentien. Wat deed hij daar in vredesnaam? Hij dacht aan de telefoon die in zijn jaszak zat. Zijn vrienden zouden Snapchat- en Insta-berichten uitwisselen van een kickboksles of hoe ze tussen de lessen door gingen chillen. Gelukkig kon hij vanwege de privacy geen beelden van zijn werk maken. Hij kon zich hun commentaar al voorstellen. *Wat? Jij gaat die vrouw uitkleden? Serieus gast, hoezo wil je dat?!*

Alsof ze zijn gedachten kon lezen, vroeg mevrouw: ‘Is ’t je eerste keer, broeder?’

Broeder. Hij schudde zijn hoofd alsof hij zo de afleidende gedachten eruit kon zwiepen. Die mevrouw kon er ook niets aan doen. Het was best een geestig mens. Ze deed al aardig vanaf het moment dat hij de deur binnenkwam. Kon je ook niet van iedereen zeggen. Anoenk kon er een voorbeeld aan nemen. Mevrouw Koelewijn kon alleen niet zelf douchen.

Nu had hij wél iets aan alles wat hij eerder geleerd had. Hij kon alle handelingen doen zoals ze geïnstrueerd waren. Ondertussen babbelde hij met mevrouw Koelewijn en zag hij een vrolijke mevrouw en keek hij langs haar borsten, de plooiën in haar buik, de putjes in haar billen en haar schaamhaar, zoals hij ’s avonds in het verkeer langs de koplampen van tegemoetkomende auto’s keek. Hij zag ze wel, maar hij keek er niet echt naar. Zijn blik was gericht op het geheel, niet op de details. Bij het afdrogen deed hij precies het omgekeerde en zag hij een huidplooi als een belangrijk stukje lichaam waarvoor hij als stagiair moest zorgen dat het goed droog werd en verdrong hij de gedachte dat hij Thomas was met een ontblote mevrouw die zijn oma kon zijn.

‘Thomas, kun jij de badslippers van mevrouw even aangeven?’ vroeg Maartje.

Hij was zo ver weg geweest met zijn gedachten, dat hij zich even

moest heroriënteren. Badslippers. Hij had ze net wel ergens gezien. Hij zag ze vlak buiten de doucheruimte staan, pakte ze op en stak ze door de halfopen douchedeur naar binnen.

‘Dank je wel. Ben jij bijna klaar?’

‘Ja.’

Veel had hij niet gedaan maar het zag er toch al opgeruimd genoeg uit. Hij trok het koelkastje nog een keer open. Er stond niets bijzonders in. Wat frisdrank en een potje jam. Daar kon niet veel verkeerd mee gaan.

Maartje kwam uit de badkamer en deed de blauwe, plastic overschoenen uit. ‘Ik help mevrouw nog met aankleden. Klop jij maar vast bij de volgende bewoonster aan. Durf je dat? Als het goed is, is ze al verzorgd door collega’s, want dat moet met z’n tweeën omdat ze bedlegerig is. Maak maar een praatje. Ze zegt meestal niet zoveel. Je kan in ieder geval vragen wat ze wil ontbijten. Dan kun je dat ophalen in de huiskamer. De gastvrouw zal inmiddels wel bezig zijn met de tafels dekken.’

8

Hij klopte al voor de vierde keer aan. Hij leunde tegen de deurpost en miste zijn telefoon om even snel zijn berichten te kunnen checken. Hij wilde net weggaan toen hij ‘ja’ hoorde en ging naar binnen.

Op een verstelbaar bed bij het raam lag mevrouw Smit. De hoofdkant van het bed stond schuin rechtop zodat mevrouw naar buiten kon kijken. Ze nam Thomas aandachtig op toen hij binnenkwam.

‘Je hebt gewacht tot ik “ja” zei,’ stelde ze vast, terwijl hij naar haar toe liep om haar de hand te schudden.

‘Ik ben Thomas. Ja, dat zeggen ze op school.’

‘Jannie,’ zei mevrouw. Ze keek hem onderzoekend aan.

Hij stak zijn hand uit.

Ze pakte de zijne vluchtig en liet direct weer los. ‘Nou, dan doen

ze iets goed op die school. De meesten kloppen aan en doen twee seconden later de deur open. Vandaar dat ik de moeite niet nam om “ja” te zeggen.’

‘Oké.’

Jannie zweeg.

Wat nu? Hij keek om zich heen en pakte een kruk om naast het bed te kunnen zitten. ‘U kan toch zeggen dat ze moeten wachten?’

‘Ze komen altijd met z’n tweeën,’ zei Jannie. ‘Ik ben net een biefstuk, die moet je ook op tijd draaien en keren. We moeten nog maar zien dat die school jou nog wat fatsoenlijks bijbrengt, want de meesten hier bakken d’r niet veel van.’

Hij had op school geleerd over decubitus en hij had ook wel van die plekken gezien. Pijnlijk. Hij mocht die wonden niet zelf verzorgen, maar moest wel op tijd waarschuwen als hij signalen zag, bijvoorbeeld bij het wassen of bij pijnklachten.

‘Lukt het een beetje om te zorgen dat u geen doorligplekken krijgt?’ vroeg Thomas plichtmatig.

‘Jawel,’ zei Jannie. Ze zweeg, draaide haar hoofd om en keek demonstratief uit het raam.

Wat was dit nou weer? Had hij nu ook al iets verkeerd gedaan? Wat een chagrijnig mens. Lekker zo op de eerste dag.

‘Ehm... ik moest vragen wat u voor ontbijt wilt,’ zei hij. Als hij dat wist kon hij tenminste weg.

Voor ze kon antwoorden klonk er geklop op de deur in een apart ritme. Thomas keek over zijn schouder en verwachtte Maartje binnen te zien komen. De deur bleef gesloten. Hij keek naar Jannie.

‘Kom maar!’ riep Jannie.

Dat klonk een stuk vrolijker. Blijkbaar waren er nog meer mensen die aanklopten, ondanks haar gemopper.

De deur ging open. Thomas herkende Joop, al was hij inmiddels aangekleed. Zijn pet had hij nog steeds op.

Joop hield een bordje in zijn hand. Er lagen twee belegde boterhammen op. Naast de boterhammen wiebelde een glas karnemelk.

Jannie lachte. ‘Daar hebben we m’n vaste bezoeker.’

Joop schuifelde naar het bed. ‘De ober, de postbode, net hoe het uitkomt.’

Thomas stond op om hem te helpen of in ieder geval het bord over te nemen maar Joop stak zijn hand op en liep voetje voor voetje verder.

‘Vergeet kletsmeier niet. Was je weer te ijdel om je rollator mee te nemen?’ zei Jannie.

‘Jannie kent me langer dan vandaag. Heeft ze je al een beetje op je nummer gezet?’ zei Joop tegen Thomas. Hij zette het bord op Jannies bed, pakte haar hand voor een handkus. ‘Goedemorgen schone dame. Ik zie dat je al bezoek hebt, dus misschien kan ik beter later terugkomen.’

Jannie zwaaide met haar hand. ‘Nee, die komt alleen maar praten over mijn kwaaltjes. Dat doen ze allemaal.’

‘Hij is nog jong,’ zei hij tegen Jannie. ‘Doktertje spelen leren ze hem op school maar hij heeft het in zich om het anders te doen, let maar op.’

‘Sorry,’ zei Thomas tegen Jannie. Het was niet zo dat die doorligwonden zijn favoriete gespreksonderwerp waren. Ze was zelf over die biefstuk begonnen. En verder was hij nog niet zo alert. Te weinig geslapen vannacht. Het gezeur van Anoeke. Geen eigen stek meer. Nou ja, met Anoeke deelde hij ook een kamer in een studentenhuus, maar daar zat zijn moeder in ieder geval niet op zijn lip.

Jannie stak haar hand op. ‘Ga zitten, asteblijft. Er staan er elke dag al genoeg naast m’n bed om ergens te voelen of te prikken.’ Ze volgde Thomas’ blik naar Joop, die nog stond. ‘Die redt zich wel. Dat doet hij elke dag en dat zal vandaag ook wel weer lukken.’

Joop verstelde het bed van Jannie met de elektrische handbediening en kwam bij haar op de rand van het bed zitten. Hij wreef Jannie over haar been en wees op het bordje met haar ontbijt. ‘Wel eten, hè dame.’

Thomas onderdrukte de impuls om een schootdienblad te zoe-

ken zodat Jannie haar bord daarop kon zetten. Jannie had het glas karnemelk tussen haar benen geklemd en het bordje erbovenop gezet. De boterhammen waren niet gesneden. Hij stond niet op om een mes te zoeken. Deze mensen doen dit elke dag zo, zei hij tegen zichzelf. Laat ze lekker hun gang gaan. Dan maar commentaar van die Maartje of Marianne.

‘Zo. Nog interessante dingen gehoord vanochtend?’ vroeg Joop aan Jannie.

Lijkt me niet, dacht Thomas. Jannie lag alleen op haar kamer en kwam er nooit uit. Daarom stond er ook ‘praatje maken met mevrouw’ op de adl-lijst.

‘Hmmm.’ Jannies kunstgebit ging een gevecht aan met de korst van de boterham. Geduldig trok ze met haar vingers de boterham los van het deel dat in haar mond zat.

‘Gaat het, moppie?’ vroeg Joop.

‘Ja, lach maar,’ zei Jannie met halfvolle mond. ‘Kan je weer hoesten.’

Joop voegde de daad bij het woord en blafte voluit.

‘Hij heeft het aan z’n hart. Krijgt-ie het extra benauwd van. Moet stoppen met roken van de dokter, maar dat doet-ie niet,’ zei Jannie zijdelings tegen Thomas en ze nam een slok karnemelk om haar brood weg te spoelen.

‘We kunnen die korst er ook af snijden, hè,’ zei Thomas.

‘Ben je belazerd, daar begint het mee. Eerst halen ze overal de korstjes af. Dan gooien ze alles door de blender. Voor je het weet lig je de hele dag aan een rietje te zuigen,’ zei Jannie.

‘Ik eet elke dag drie bananen,’ zei Joop, ‘daar blijf ik gezond bij. Dat deden m’n vader en m’n grootvader ook. En die hebben ook hun hele leven gerookt. Al die pillenrotzooi hoef ik niet. Da’s allemaal gemaakt door mensen die er een hoop poen aan verdienen. Slik je de ene pil om de bijwerkingen van de andere pil weg te werken. Die fabrieksdirecteuren denken dat wij dat niet doorhebben.’

‘Ho maar, Joop,’ zei Jannie. ‘Kom maar weer van de barricaden af.’

Joop grijnsde. ‘Nou vertel, wat heb je voor nieuws.’

‘Er komt een nieuwe,’ zei Jannie. ‘Ze zijn het niet met elkaar eens of ze niet eigenlijk naar de derde moet, maar anderen zeggen dat ze daar nog te goed bij voor is.’

Hoe wist Jannie dit, dacht Thomas. Ze hadden best wel hard gepraat bij het overleg maar Jannies kamer lag niet naast of tegenover het kantoor. Ze kwam niet van haar kamer dus ze had het ook niet per ongeluk op de gang kunnen horen.

‘Naar de derde stuur je niemand die nog een beetje verstand heeft,’ zei Joop stellig. ‘We worden allemaal een keer kierewiet en dan leggen we het loodje, maar je hoeft de tijd niet op te jagen. Wie is het? Een vrouw zeker?’

‘Ja, een vrouw, dus je kan gerust zijn, Joop, je krijgt er alweer geen rivaal bij.’

Joop gaf Jannie een dikke knipoog. ‘Da’s mooi!’

‘Ik weet alleen haar achternaam,’ zei Jannie. ‘Blom. Ze is niet van hier, maar ze heeft hier vroeger wel gewoond.’

‘t Is toch niet waar! Eentje van Blom! Gossakke, dat ik er daar nog eentje van ga zien hier. Over barricaden gesproken, Jannie, de gezusters Blom konden d’r wat van. In de oorlog hebben ze heel wat moffen om de tuin geleid als er wat langs gesmokkeld moest worden. Dat deden ze zo goed dat ze aan het eind van de oorlog uit de klauwen van de menigte gered moesten worden die al klaarstond om ze kaal te scheren als moffenhoeren. Ik heb met een van de twee nogal eens een blokje omgelopen.’

‘Dus we krijgen een heldin in huis,’ zei Jannie.

‘Zo zouden ze zichzelf nooit noemen,’ zei Joop, ‘maar kloten hadden ze wel, die meiden waren voor de duvel niet bang.’

‘Het is wat. Jammer dat Jacob er niet meer is,’ zei Jannie. ‘Mischien hadden ze samen nog verhalen uit kunnen wisselen.’

Joop knikte en keek stil voor zich uit. Jannie trok een stukje van haar boterham, stak het in haar mond en keek uit het raam terwijl ze kauwde.

Thomas deed moeite om niet te gapen. Hij zou er wat voor geven om een dagje op bed te mogen liggen. Beetje naar buiten kijken. Slapen. Wachten tot er iemand een bordje eten kwam brengen.

Jannie keek opzij. ‘Ben jij er nog steeds? Moest je hier zitten luisteren of wacht je tot je de vuile vaat weer mee kan nemen?’ Ze wachtte niet op antwoord. ‘Verder was het incomateriaal van meneer De Oude niet aangevuld want het was niet op tijd besteld, dus er gaat weer iemand op z’n falie krijgen. En die dochter van Verbeek wil dat haar ouders op de kamer kunnen eten. Ze heeft problemen met vieze Lize.’

Oké, hij kwam dus om een praatje te maken, maar hij snapte nu wel waarom niemand dat deed. Wat een heks! Hij zat hier mooi voor lul.

‘Vieze Lize rolt balletjes uit haar neus en schiet ze in mensen hun haar,’ zei Joop tegen Thomas. ‘Ze is er verdomd goed in ook.’

‘Maar ja, ze willen niet dat die van Verbeek apart gaan eten. Dat is niet goed voor het “huiskamergevoel”, zeggen ze. Als iedereen op z’n eigen kamer eet, dan hebben mensen te weinig aanspraak en te weinig oog en oor voor elkaar, zeggen ze. “We moeten hier nu eenmaal met elkaar samenleven en iedereen mag er zijn.”’ De laatste woorden sprak Jannie uit als een schooljuf met opgetrokken neus. ‘Let op het woord “moeten”. Nou, het enige wat ik móét, is een teiltje.’

Hoe wist die Jannie dit allemaal zonder dat ze van haar kamer kwam? Een echte roddeltante. Ze vond blijkbaar dat ze overal gelijk in had en dat andere mensen maar dom waren. Wat zag die Joop in haar?

Joop haalde zijn schouders op. ‘Ja. Zou misschien ongezellig zijn als iedereen op de eigen kamer blijft, maar we hebben elkaar niet uitgekozen. Is er trouwens nog nieuws over de verbouwing?’

Jannie haalde haar schouders op. ‘Alleen dat ze dachten dat het nog wel even zou duren omdat er nog steeds nieuwe bewoners worden geplaatst.’